उपदेश माला.

लखेनार।

सनातन धर्मोपदेशक व्याख्यानदाता

अध्यापक-रेवाशंकर नागेश्वर.
"हरिदास विशारद अने कीर्तनभूषण.
ठे. वेजलपोर-मुकाम-भरुच."

प्रकाशक.

[illegible] हरिलाल बाडीवाळा.
हरिपुरा-सूरत.

प्रथम दर्शन-प्रत १०००

वत १९७४ सन १९१८.

मूल्य ०-३-६.

આ નાનકડું પણ ઉપયોગી પુસ્તક મિ. મણિલાલ હરિલાલ બોડીવાળા વિમા એજન્ટે પોતાના સ્વ. બંધુ કેશવલાલ હરિલાલ બોડીવાળાના આત્માની શાંતિને અર્થે છપાવ્યું છે.

નિત્ય પ્રાતઃકાલમાં બોલવાની પ્રાર્થનાઓ તથા ઉપયોગી સોનેરી શીખામણો અને જરૂરનાં પદ્યો લખવામાં આવ્યાં છે આશા છે કે સ્ત્રી પુરૂષો વાંચી વિચારી કર્તવ્ય પરાયણ થશે.

આ પુસ્તકની કિંમત ફક્ત અડધો આનો નામનીજ રાખવામાં આવી છે કે જેથી પ્રજા તેનો ગેર ઉપયોગ ન કરે અને એ પુસ્તકની બીજી આવૃત્તિઓ વારંવાર છપાવી શકાય.

श्री गणपतिनां बार नाम ॥

सुमुखश्चैकदन्तश्च कपिलो गजकर्णकः ।
लम्बोदरश्च विकटो विघ्ननाशो गणाधिपः ॥१॥
धूम्रकेतुर्गणाध्यक्षो भालचन्द्रो गजाननः ।
द्वादशैतानि नामानि यः पठेच्छृणुयादपि ॥२॥

॥ श्री हरिनामाष्टकम् ॥

वसंततिलका.

श्री केशवाच्युत मुकुन्द रथाङ्गपाणे, गोविंद माधव जनार्दन दानवारे; ।
नारायणा मरपने त्रिजन्निवाम जिह्वेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥ १ ॥

श्री देवदेव मधुसूदन शार्ङ्गपाणे दामोदरार्णव निकेतन कैटभारे, ।
विश्वंभराभरणभूषित भूमिपाल, जिह्वेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥ २ ॥

श्री पद्मलोचन गदाधर पद्मनाभ, पद्मेश पद्मपदपावन पद्मपाणे ।
...नररुचे रुचिरावतार, जिह्वेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥ ३ ॥

कौस्तुभधरार्तिहराब्जपाणे, विष्णो त्रिविक्रम महीधर धर्मसेतो ।
...सुदेव जिह्वेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥ ४ ॥

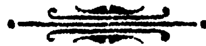
...तमूर्ते, लक्ष्मीपते गरुडवाहन शेषशायिन् ।
...ले, जिह्वेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥ ५ ॥

...पाणे, कल्पान्तवारिधि विहार हरे मुरारे ॥
जिह्वेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥ ६ ॥

श्रीराम रावणरिपो रघुवंशकेतो, सीतापते दशरथात्मज राजसिंह ।
सुग्रीवमित्र मृगवेधन चापपाणे, जिह्वेजपेति सततं मधुराक्षराणि ॥७॥

श्रीकृष्ण वृष्णिवर यादव राधिकेश गोवर्धनोद्धरण कंसविनाश शौरे ।
गोपालवेणुधर पाण्डुसुतैक बंधो, जिह्वेजपेति सततं मधुरक्षराणि ॥ ८ ॥

इत्यष्टकं भगवतः सततंनरोयो नामाङ्कितं पठतिनित्यमनन्य चेतः ।
विष्णोः परं पदमुपैति पुनर्नजातु, मातुः पयोधररसं पिबतीह सत्यम् ॥९॥

॥ श्री रामाष्टकम् ॥

भजे विशेषसुंदरं समस्त पाप खंडनम् ।
स्वभक्तचित्तरंजनं सदैव राममद्वयम् ॥१॥

जटाकलापशोभितं समस्तपापनाशकम् ।
स्वभक्तभीतिभंजनं भजे ह राममद्वयम् ॥२॥

निजस्वरूपबोधकं कृपाकरं भवापहम् ।
समं शिव निरंजनं भजे ह राममद्वयम् ॥३॥

स प्रपंचकल्पितं ह्यनामरूपवास्तवः ।
निराकृतिं निरामयं भजे ह राममद्वयम् ॥

निष्प्रपंचनिर्विकल्पनिर्मलंनिरामयम् ।
चिदेकरूपसंततं भजे ह राममद्वयम् ॥

भवाब्धिपोतरूपकं ह्यशेषदेहकल्पितम् ।
गुणाकरं कृपाकरं भजे ह राममद्वय

[illegible] [illegible]के [illegible]दैः

[illegible] व्यापकं भजे ह राममद्वयम् ॥७॥

[illegible]दं सुखप्रदं भवच्छिदं भ्रमापहम् ।

[illegible]विराजमानदैशिकं भजे ह राममद्वयम् ॥८॥

रामाष्टकं पठति यः सुकरं सुपुण्यं ।

व्यासेनभाषितमिदं शृणुनेमनुष्यः ।

विद्यां श्रियं विपुलसौख्यमनन्त कीर्तिं ।

संप्राप्यदेहविलयेलभते च मोक्षम् ॥९॥

॥ शिवमानसपूजा ॥

रत्नैः कल्पितमासनंहिमजलैः स्नानं च दिव्याम्बरं ।

नाना रत्नविभूषितं, मृगमदामोदाकितं चंदनम् ॥

जातीचंपकबिल्वपत्ररचितं, पुष्पं च धूप तथा, ।

दीपं देव दयानिधे पशुपते हृत्कल्पितं गृह्यताम् ॥१॥

सौवर्णे मणिखंड[illegible]रचिते पात्रे घृतं पायस।

[illegible] [illegible]युतं रंभाफलं फाणितम् ॥

[illegible] [illegible] कर्पूर[illegible]ज्ज्वलं ॥

तांबूलं [illegible]रचितं भक्त्या प्रभो स्वीकुरु ॥२॥

[illegible] [illegible]नकं [illegible]दर्शकं निर्मलं ।

[illegible] च नृत्ये तथा ॥

साष्टांगप्रणतिः स्तुतिर्बहुविधा ह्येतत्समस्तंमया ।
संकल्पेन समर्पितं तव विभो पूजां गृहाण प्रभो. ॥३॥

आत्मा त्वं गिरिजा मतिः सहचराः प्राणाः शरीरं गृहं ।
पूजा ते विषयोपभोगरचना निद्रा समाधि स्थितिः ॥
सचारः पदयोः प्रदक्षिणविधिः स्तोत्राणि सर्वा गिरो ।
यद्यत्कर्म करोमि तत्तदखिलं शंभो तवाराधनम् ॥४॥

इत्येवं हरपूजने प्रतिदिनं यो वा त्रिसध्यं पठेत् ।
सेवा श्लोकचतुष्टयं प्रतिदिनं पूजाहरेर्मानसी ॥
सो यं सौख्य मवाप्नु याद्द्युतिधरं साक्षाद्धरे दर्शनं ।
-गासस्तेन महावसानसमये कैलास लोकंगनः ॥५॥

करचरणकृतं वाक्कायजं कर्मजं वा ।
श्रवण नयनजं वा मानसं वाऽपराधम् ॥
विहितम विहितं वा सर्वमेतत्क्षमस्व ।
जयजय करुणाब्धे श्रीमहादेव शंभो ॥६॥

૧–જીવનની એક ક્ષણુ કરોડો સોના મહોરોથી પણુ મળતી નથી. તેને વ્યર્થ ગુમાવવી એ ભયંકર નુકસાની છે.

૨–આજની કિંમત આવતી કાલથી ડબલ છે. આજનું કામ કાલ ઉપર રાખશો નહિં.

૩–વખત કુદરતનો ખજાનો છે, ઘડી અને કલાકો તેની ત્રીજોરીઓ છે. પળો–ક્ષણો તેના કિમતી હીરા છે. ડાહ્યા માણુસો એ હીરાઓને કદી પણુ નકામાં ગુમાવતા નથી.

૪–જ્ઞાન અને વિવેકની આંખવિનાનો માણુસ આંખો છતાં આંધળો, છે. અને અનેકવાર વિપત્તિના ખાડામાં પડે છે.

૫–ડૉક્ટર, બેરીસ્ટર, પ્રોફેસર, બી. એ. એમે કે આઇ', સી, એસની ડીગ્રી મેળવવામાંજ કેળવણીની સાફલ્યતા નથી પરંતુ જાહેર સેવા બજાવવામાં, આત્મશ્રેય સાધવામાં અને મનોજય પ્રાપ્ત કરવામાંજ છે.

૬–મનને જીતનાર આખી દુનિયાનો સરદાર છે. અને મનને તાબે થનાર દુનિયાનો ગુલામ છે.

૭–પ્રશંસાની [illegible] રાખશો નહિં પણુ પ્રશંસા થાય તેવાં કાર્ય કરતા [illegible]

૮–જો [illegible] હોય તો ન્હાના બનો, ઉંડો પાયો નાખ્યા વિના [illegible] શકાતું નથી.

૯–[illegible] ખાંડ હાથી ખાઇ શકતો નથી, પણુ કીડીઓ [illegible] મ સંસાર [illegible] તેના [illegible] હાથીરૂપ–

અભિમાની બનશો તો રેતીથીજ મોઢું ભરાઇ જશે. અને કીડીરૂપ નમ્ર બનશો તો હરિકૃપારૂપ મિષ્ટ મધુરી સાકરનો સ્વાદ લઇ શકશો.

૧૦–મ્હોટાઇનું માપ ઉપરથી, કે ધનથી નથી થતું પણ અક્કલ, ઉદારતા અને સમાજ સેવાથીજ થાય છે.

૧૧–તલવારની કિંમત મ્યાનથી નહિં પણ ધારથી થાય છે તેમ માણસની કિંમત ધનથી નહિં પણ દાન, સદાચાર અને જ્ઞાનથી થાય છે.

૧૨–વેર લેવું એ હલકાઇનું કામ છે, વૃક્ષો પથ્થર મારનારને પણ ફળ આપે છે.

૧૩–વાદળા વરસવા સમયે અને વૃક્ષો ફળ આવવા સમયે નીચે નમે છે તેમ સમૃદ્ધિ પામી નીચા–નમ્ર બને તેજ સજ્જન ગણાય.

૧૪–વરસાદ માગ્યા વિના વરસે છે, તેમ સજ્જનો માગ્યા વગર પોતાની સંપત્તિ પરોપકારાર્થે ખર્ચે છે.

૧૫–મોટી પદ્વી મેળવ્યા પછી ગરીબજનોને ભુલી જાય છે તે શેતાન છે.

૧૬–સખાવત સ્વર્ગની કુંચી છે અને દયા ખાનદાનીનો ખજાનો છે. પથ્થર જેવા હૃદયમા દયાના અંકુર ઉગતા નથી.

૧૭–વરસાદનું પાણી નદી–સમુદ્રમાં થઈ પાછું વાદળાંમા [illegible] જાય છે તેમ દાન આપનારનું દાન પણ પાછું [illegible] છે.

[illegible]૮–મૂર્ખને શીખામણ આપવી એ સર્પને [illegible] છે.

[illegible]૯–ચોર, વ્યભિચારી, રાજદ્રોહી અને ધ[illegible] [illegible]

[illegible] તેમ ભેગુત દુઃખમાં નાખનારી નિ[illegible]

૨૦—અનેક યુદ્ધોમાં જીત મેળવનાર કરતાં મનોરાજ્યપર જીત મેળવનાર સમર્થ ગણાય છે.

૨૧—પોતાની સ્ત્રીમાં, પોતાના ધનમા, અને ઘરનાં ભોજનમાં સંતોષ રા ો અને ભણવામાં, દાનમાં અને હરિસ્મરણમાં લોભ રાખવો.

૨૨—અફીણ કરતાં કરજ વધારે ઝેરી છે. અફીણ ખાનારનેજ મારે છે ત્યારે કરજ દીકરાનાં દીકરાને દુઃખી કરે છે.

૨૩—જીવ માત્રની સેવા એજ કલ્યાણનું સાધન છે.

૨૪—સત્કર્મથી મેલ ધોવાઇ મન શુદ્ધ થાય છે; તેથી ખરૂ જ્ઞાન મળે

૨૫—નઠારા વિચાર નઠારાં છોકરાંનીપેઠે હાનિ કરે છે, અને સુખનાં સાધનોમાં ઝેરી સળો ફેલાવે છે.

૨૬—સંતોષ સર્વ સુખનું મૂળ છે, અને તૃષ્ણા સર્વ દુઃખનું કારણ છે.

૨૭—ભગવાનની ભક્તિ કરતાં નઠારાં કર્મ કરવાં તે દુધમાં ઝેર નાંખી પીવા જેવું છે.

૨૮—ક્રોધરૂપી અગ્નિ ખામોશરૂપી પાણીથી હોલવાઇ જાય છે. દ્વેષ ચિંતા અને દુઃખનો ભંડાર છે.

૨૯—દારૂ દેહને બાળી નાંખે છે અને આસપાસનાં સુખી જીવનમાં ભય [illegible] ળગાવે છે.

૩૦—ત્રી [illegible] ે છે. માબાપ, રાજા અને ગુરૂ એ પૃથ્વી ઉપ [illegible] . છે.

૩૧—મૌ [illegible] મૂતનાં દીપો છે. અને ભાતૃભાવ એ ધર્મનું

૩૨–ઉત્સવમાં, દુ:ખમાં, દુષ્કાલમાં, દેશની પાયમાલીમાં, રાજદ્વારમાં, અને સ્મશાનમાં જે સાથે રહે તે ખરો મિત્ર કહેવાય.

૩૩–લોઢાના સંસર્ગથી અગ્નિ ઉપર મુદ્દગરોના ઘા પડે છે, તેમ દુર્જનના સંસર્ગથી પગલે પગલે માનહાની થાય છે.

૩૪–ગંગાના સમાગમમાં આવેલું શેરીઓની ગંધાતી ગટરોનું જલ પણ મહાત્માઓને વંદન કરવા યોગ્ય બને છે.

૩૫–અશ્વ, શસ્ત્ર, શાસ્ત્ર, વીણા, વાણી, નર, અને નારી, એ જેના સ્વાધિનમાં આવે તેવાં થાય છે.

૩૬–યત્નથી કીડી હજારો ગાઉ ચાલી શકે છે અને યત્ન વિનાનો ગરૂડ એક ડગ પણ ચાલી શકતો નથી.

૩૭–ઉદ્યોગ, સાહસ, ધૈર્ય, બુદ્ધિ, શક્તિ અને પરાક્રમ એ છ વસ્તુ જ્યાં હોય છે ત્યાં દૈવની સહાયતા પણ રહે છે

૩૮–ગુણથી મોટાઇ મનાય છે આસનથી નહી, કાગડો મહેલના શિખરપર બેઠા છતાં ગરૂડ કહેવાતો નથી.

૩૯–મનસ્વી પુરૂષ સ્વેચ્છાથી મૃત્યુ પામે છે પણ કૃપણતાને પામતો નથી જેમ અગ્નિ બુઝાઇ જાય છે પણ શીતલ થતો નથી.

૪૦–વિપત્તિમાં પણ જે પોતાના ધર્મને છોડ [illegible] ત્તમ છે. સૂર્યથી તપેલું ચંદ્ર પોતાના દેહનો ત્યાગ [illegible] શીતલતાને છોડતું નથી.

૪૧–પ્રલયકાલના પવનથી હલાયલા પર્વત [illegible] પણ અલ્પજ્ઞોનું નિશ્ચયવાળું મન ચલિત થ[illegible]